

A TÁJÉKOZTATÁS TÁRSADALMI RENDSZERE

A tartományi informatikai tanács a fenti címmel egy cikkgyűjteményt adott ki, mely felöleli a tájékoztatás társadalmi rendszere tárgyköréből 1979. április 4-én, Újvidéken megtartott tanácskozás beszámolóit és az ott elhangzott hozzászólások szövegét.

Immár harmadik éve, hogy Vajdaságban gazdag alkalmi műsor keretében igyekeznek megrendezni a tartomány minden nagyobb helységében és városában az Informatikai Napokat.

Az informatikusok újvidéki tanácskozását a tájékoztatás társadalmi rendszere kérdésének jegyében tartották meg, mivel ez a kérdés a társadalmi tevékenység minden hordozója érdeklődésének és munkájának időszerű területe.

A tájékoztatás társadalmi rendszere anyagának végleges dokumentumát, melynek kidolgozásában Kardelj elvtárs is részt vett, a Jugoszláv SZSZK Képviselőházának Szövetségi Tanácsa Határozat a tájékoztatás társadalmi rendszerének alapjairól címmel hozta meg, 1979. május közepén.

A tanácskozás témaválasztása azért is időszerű volt, mert annak taglalása egybeesett a Határozat meghozatalával.

Az informatikusok tanácskozásán, melyen Vajdaságon kívüliek is megjelentek, 18 beszámoló és címszó foglalkozott a jelzett témával. Mindezek bemutatása nagy teret igényel, ezért mi csak az anyagokban domináló kulcskérdésekkel foglalkozunk, melyek a későbbi hozzászólások és a széles körű vita tárgyát is képezték.

A beszámolók nagy részében, de különösen a hozzászólásokban,¹ jelentős fáradozások történnek a tájékoztatás társadalmi rendszerének és feladatainak, valamint alanyainak a szabatos meghatározására.

A kérdés taglalása során elhangzottak arra utalnak,² hogy a tájékoztatás társadalmi rendszerének alkotmányos meghatározása a gyakorlatban hasznos, helytálló és főleg használható fogalom. Ez az a szűkebb értelemben vett pontos meghatározás, mely a társadalmi szervezetség-

ben részt vevő dolgozóknak és polgároknak biztosítja mindazokat az adatokat és információkat, melyek lehetővé teszik, hogy a fejlődés társadalmi újratermelését teljes egészében irányítsák.

A Statisztikai Hivatal³ és a Társadalmi Könyvtiteli Szolgálat⁴ beszámolóí rámutattak, hogy a tájékoztatás társadalmi rendszerének minden szervezett formában jelentkező funkciója külön figyelmet érdemel. További elméleti és szakmai feldolgozást igényel a cikk szerzőinek azon gondolata, hogy a Statisztikai Hivatalnak mint állami szervnek és mint intézménynek is, önigazgatási átalakuláson kell átmennie.

A tanácskozáson elhangzott azon eredmények bemutatása is, melyek a Határozat törekvéseinek alkalmazásáról és megvalósításáról szólnak. Értékesek azok a cikkek,⁵ amelyek a hazánk többi részében (Horvátország, Szlovénia, Bosznia-Hercegovina, Kosovo és a Szerbia szigorúan vett szakszolgálatai) elért eredményeket tükrözik. Ezúttal is sürgették az informatika gyorsabb és ésszerű fejlődését szorgalmazó társadalmi megállapodások megkötését, valamint mindazoknak az önigazgatási meg egyezéseknek a meghozatalát, melyek meggyorsítanák a tájékoztatás társadalmi rendszerének hatáskörébe tartozó megoldások és kötelezettségek teljesítését.

A közölt cikkek magának a Határozatnak is jelentős figyelmet szentelnek. Közlik azokat az okokat is, melyek miatt a Határozatot nem lehetett már egy évvel előbb meghozni.⁶ A határozattervezetről folytatott vita során legtöbb dilemma a következő kérdésekből adódott: Szükséges-e egy új, önálló társadalmi tájékoztatási szolgálat; a tömegtájékoztatást be kell-e iktatni a határozatba; a polgárnak és dolgozónak helyet kell-e kapnia a határozatban, mivel életének és munkájának minden mozzanatáról pontos és körültekintő tájékoztatásra van joga?

Olyan értékelés is elhangzott,⁶⁻⁷ hogy a tájékoztatás társadalmi rendszerének eddigi fejlődése inkább a végrehajtás és igazgatás, a társult-munka-szervezet ügyviteli szervei szükségleteinek kielégítését szolgálta, mintsem a polgárokét és a dolgozókéét. Továbbá gyakran előfordult, hogy a begyűjtött és feldolgozott anyagot azon körök érdekeihez szabták, melyek azt felhasználták. A szigorúan vett szakszolgálatok, szervek és a társadalmi tájékoztatás szervezetei aránytalanul fejlődtek. Ez a helyzet az adatok kettőzéséhez vagy a már begyűjtött adatok gyakori fel nem használásához vezetett. A tájékoztatás társadalmi rendszerének lényege, miként az a Határozatból is kitűnik, hogy a felhatalmazott szervek és szervezetek hatásköréből át kell ruházni a társadalmi szervezettség formáira, a helyi közösségre, a községre, valamint a társadalmi tevékenység és felelősség nálunk honos egyéb hordozóira.

Mivel az információs rendszerek kialakítása a tájékoztatás társadalmi rendszerének külön területét képezi, így ez a kérdés is a megbeszélés tárgyát képezte. A cikkgyűjtemény felöleli azokat a munkákat is, amelyek hazánk nagyobb városainak automatikus információs rendszerével, illetve szűkebb Szerbia⁸ információs rendszere kialakításának eredmé-

nyeivel foglalkoznak. Utalnak ezenkívül arra is, hogy mielőbb le kell rakni a Szerb SZK információs rendszerének egységes alapjait. Ugyanezt kell tenni Jugoszlávia információs rendszerének ügye érdekében is.

Az informatorképzés tárgyköréből két cikket közöl a gyűjtemény:⁹ A tájékoztatás társadalmi rendszerének káderfeltételei a Szlovén Szocialista Köztársaságban és Tájékoztatási káderképzés a vajdasági főiskolákon és egyetemeken.

A bemutatott cikk- és vitagyűjtemény tartalma, szerényen ugyan, de hozzájárul a tájékoztatás elméleti és gyakorlati kérdéseinek tisztázásához és egy aktuális probléma tüzetes elemzéséhez.

Jegyzetek

- ¹ Dr. Ivan Mamužić: Diskusija
- ² Stevan Vrebalov: Završna reč na savetovanju o društvenom sistemu informisanja povodom „Dana informatike '79”
- ³ Dr. Vojin Kovalinka: Uloga i zadaci statistike u društvenom sistemu informisanja
- ⁴ Ljubiša Miljević: Uloga i zadaci Službe društvenog knjigovodstva u društvenom sistemu informisanja
- ⁵ Andrej Jerman-Blažič (SR Slovenija), Ane Jakšić (BiH), Jorgovanka Milojević (SAP Kosovo), Miloje Molerović (SR Srbija), Antun Krajnović (SR Hrvatska)
- ⁶ Batrić—Jovanović: Uvodno izlaganje „Rezolucija o osnovama društvenog sistema informisanja”
- ⁷ Nikola Marković: Razvoj društvenog sistema informisanja i zadaci društveno-političkih zajednica
- ⁸ Miloje Molerović: Izgradnja informacionih sistema SR Srbije van pokrajina
- ⁹ Az említett cikkek szerzői: Mr. Marjan Krisper, dr. Nedo Balaban és Aleksandar Nedeljković

Rezime

Društveni sistem informisanja

Pod ovim naslovom je Pokrajinski savet za informatiku izdao Zbornik radova i diskusija sa savetovanja „Društveni sistem informisanja”, koje je održano u okviru „Dana informatike '79” u Novom Sadu 4. aprila 1979. godine.

Izbor teme za savetovanje je bio utoliko aktuelan što se njegova rasprava podudarala sa donošenjem Rezolucije o osnovama društvenog sistema informisanja.

Na savetovanju informatičara na kojem su uzeli učešća i predstavnici van područja Pokrajine, podneto je 18 referata i naslova posvećenoj ovoj temi. U većini referata, učinjeni su značajni naponi u tom pravcu da se definišu i

precizno identifikuju zadaci društvenog sistema informisanja i da se pokušaju identifikovati subjekti tog društvenog sistema informisanja.

Objavljeni Zbornik radova i diskusija svojim sadržajem, istina predstavlja skroman doprinos u razjašnjavanju teorijskih i praktičnih pitanja vezanih za društveni sistem informisanja, ali je kao publikacija dragocena, jer doprinosi sagledavanju aktuelnih događaja u kome se nalazimo.

Kurzfassung

Das gesellschaftlichen Informationssystem

Unter diesem Titel hat das Rat für Informatik unseres autonomen Gebiets ein Sammelwerk der Arbeiten und Diskussionen bei der Beratung, die im Rahmen des „Tages der gesellschaftlichen Informatik“, am 4. April 1979 in Novi Sad besprochen wurden, ausgegeben.

Die Auswahl der Thematik war desto interessanter, da die Beratung gleichzeitig mit den Erlass der Resolution über die Grundlagen des gesellschaftlichen Systems der Automatik, stattgefunden hat.

An der Konsultation der Informatiker, an der auch Vertreter der Gebiete ausser unserem Autonomgebiet teilgenommen haben, wurden 18 Referate und Ansprachen vorgelegt, die sich mit diesem Thema beschäftigten. In der Mehrheit dieser Ausführungen wurden ernste Bemühungen um die Definition und Identifikation der Aufgabe des gesellschaftlichen Informatiksystems, und der Identifikation der Wirker dieses Systems unternommen.

Die Ausgabe des Sammelwerkes der Arbeiten und Diskussionen ist zwar eigentlich ein bescheidener Beitrag zur Erklärung theoretischer und praktischer Fragen, die sich im Rahmen des gesellschaftlichen Systems der Informatik stellen; ist jedoch eine wertvolle Publikation, da es zum Erkenntnis der aktuellen Prozesse — die sich in diesem Bereich vor uns stellen — beigetragen hat.